



## **Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia**

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis  
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis  
Eivsdem In tres Tomos distinctis

**Thomas <von Aquin, Heiliger>**

**Venetiis, 1593**

4. Vtrum hæc scientia in Christo fuerit minor scientia angelorum.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)



phantasmatum eleuare, & dicere, licet actualiter discursu aut phantasmate ut sit accidentale scientia in se, tamen scientia infusa anime Christi ex hoc ipso, quod apta nata est compati in suo usu discursum ac phantasmata, manifestatur a posteriori essentialiter consequente, inferior scia angelica, qua nec discursum, nec phantasma patitur, suo admisceri uis. Et quod Auctor ab essentiali proprietate in 3. articulo manifestata, declarauit intentum hic, a notioribus tradens doctrinam referuans proprio loco essentialis differentiam de particularitate specierum.

Circa doctrinam predictam cent duo dubia ex Sco. in 3. sent. dist. 1. q. 4. Alterum de perfectione seu nobilitate specierum infusarum anime Christi, scilicet quoniam Auctor ad sextum hoc differt articulum, in deo illic tractandum referretur. Alterum de actuali ac intuitu cognitionis perfectione, quam anima Christi habuit in proprio genere, quod hic tractandum est. Tenet siquidem, quod anima Christi imperfectius quocumque angelo intuitiue cognouerit in proprio genere quicquid in ueri utriusque datum est. Et ratio sua est, quia obiectum idem respectu utriusque, & intellectus anime Christi est imperfectior, quam intellectus angeli. Reprimé de uox, potens os in celum: sed quia ex errore in principio procedit, excusanda tenet: prouenit enim hic error ex illo falso principio, Notitia intuitiua in proprio genere non est per speciem, & rursum, ad huiusmodi notitiam concurrat solus intellectus cum obiecto. Primum enim iam ex dictis patet esse falsum, secundum uero ex requisito lumine infuso ad cognitionem supernaturalem rerum in proprio genere, arguitur falsitatis. Et potes tu ex hoc lapsu arguere principia hec esse falsa, ut pote deducenda ad infandam de Christi anime sententiam: est namque secundum gratuita dona anime intellectiue non minoratus ab angelis, sed super omnes angelos sublimatus, cum non nisi paulomianus, hoc est, secundum corporis passionem, ut exponit Apostolus ad Heb. 3. fuerit minoratus ab angelis. Cognoscit ergo anima Christi tam abstrahitue, quam intuitiue per infusas species in proprio genere res longe perfectius, quicunque angeli, & hoc excellentiori lumine gratuito sibi collato, quam sit lumen naturale angelorum, ut in littera dicitur.

scientia indita anime Christi, potest dupliciter considerari. Vno modo secundum illud, quod habuit a causa influente. Alio modo secundum id, quod habuit ex subiecto recipiente. quantum igitur ad primum, scientia indita anime Christi, fuit multo excellentior, quam angelorum scientia: & quantum ad multitudinem cognitorum, & quantum ad scientie certitudinem, quia lumen spiritualis gratia, quod est inditum anime Christi, est multo excellentius, quam lumen, quod quod pertinet ad naturam angelicam. Quantum autem ad secundum, scientia indita anime Christi, est infra scientiam angelicam, scilicet quantum ad modum cognoscendi, qui est naturalis anime humane, qui scilicet est per conuersionem ad phantasmata, & per collationem & discursum. Et per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS V.

Utrum hec scientia fuerit habitualis.

AD QUINTVM sic proceditur. Videtur, quod in Christo non fuerit habitualis scientia. Dicitur enim, quod animam Christi deicit maxima perfectio scientie: sed maior est perfectio scientie existentis in actu, quam existentis in potentia uel habitu. ergo conueniens fuisse uideretur, quod omnia sciret in actu: non ergo habuit habituales scientias.

¶ 2 Præ. Cum habitus ordinetur ad actum, frustra uidetur esse habitualis scientia, que nunquam in actu reducitur. Cum autem Christus scierit omnia, sicut iam dictum est, non potuisset actu omnia illa considerare, unum post aliud cogi-

anima Christi fuit habitualis. Probatur, Modus scientie indite anime Christi fuit conueniens subiecto recipienti, ergo scientia indita anime Christi fuit habitualis. Antecedens probatur: quia receptum est in recipiente per modum recipientis. Consequentia uero probatur: quia modus connaturalis anime humane est, ut recipiat scientiam per modum habitus. Probatur hoc. Modus connaturalis anime humane est, ut quandoque sit intelligens actu & quandoque in potentia. ergo modus connaturalis eiusdem est, ut quandoque sit in habitu, quia medium inter puram potentiam, & actum compleum est habitus, & medium est eiusdem generis cum extremis, hoc est si extrema sunt naturalia, medium est connaturale: hoc enim ad idempitatem generis spectat: quia penes unitatem subiecti communis extremis & medio attenditur genus. Et sicut est naturalis uia inter extrema per medium, ita oportet esse connaturalem uiam per medium in illo, cui utrumque extremum est uicinis connaturale, alioquin transitus de connaturali extremo ad aliud connaturale extremum, non esset connaturalis, aut sine medio, extremis non habentibus medium, quorum utrumque a nature ordine exorbitat.

tando, quia infinita non est enumerando pertransire. Frustra igitur fuisset in eo, quorundam scientia habitualis, quod est inconueniens. Habuit ergo actualem scientiam omnium, quæ sciuit, & non habituales.

¶ 3 Præ. Scientia habitualis est quedam perfectio scientie: perfectio autem est nobilior perfectibili. Si igitur in anima Christi fuisset aliquis habitus scientie creatæ, sequeretur quod aliquid creatum esset nobilius, quam anima Christi. non igitur in anima Christi fuit habitualis.

SED CONTRA, Scientia Christi de qua nunc loquimur, uniuoca fuit scientie nostre: sicut & anima eius fuit unius speciei cum anima nostra: sed scientia nostra est in genere habitus, ergo & scientia Christi fuit habitualis.

RESPON. Dicendum, quod sicut supra dictum est, \* modus huius scientie indite anime Christi fuit conueniens ipsi subiecto recipienti: nam receptum est in recipiente per modum recipientis. Est autem hic modus connaturalis anime humane, ut quandoque sit intelligens actu, quandoque in potentia: medium autem inter puram potentiam & actum compleum, est habitus: eiusdem autem generis est medium & extrema: & sic patet quod modus connaturalis anime humane est, ut recipiat scientiam per modum habitus: & ideo dicendum est, quod scientia indita anime Christi fuit habitualis, & poterat ea uti, quando uolebat.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod in anima Christi fuit duplex cognitio, & utraque suo modo perfectissima. Vna quidem excedens modum nature humane, quia scilicet uidit Dei essentiam, & alia in

parem: scientia autem ipsius infusa dicitur perfectissima, non simpliciter, quia neutro modo est perfectissima, sed in genere, hoc est genere cognitionis rerum in proprio genere. In hoc siquidem genere est perfectissima, & negatiue, quia nulla scientia in proprio genere inuenitur perfectior illa, quæ data est anime Christi: & positue, quia ipsa est perfectior qualibet alia scientia in proprio genere inuenta, tam in hominibus, quam in angelis.

¶ In responsione ad secundum nota primo, quod cum multipliciter potuisset argumento secundo satisfieri, puta ex parte ipsius habitus, dicendo quod licet non possit tali modo, hoc est numerando unum post aliud exire in actum cognitionis infinitorum, quæ habitualiter nouit, potest tamen exire in actum cognitionis eorundem alio modo, scilicet simul cognoscendo actum quæcumque per unam speciem representatur, ita quod cognitio sit successiua quod ad numerum specierum intelligibilium, quæ sunt finitæ, & non quod ad numerum per illas cognitorum, quæ sunt infinita. Nec exigit habitus. Thomæ. H 2 bitualis

Ar. præced.

Super questionis undecime articulum quintum

Titulus clarus est. In corpore articuli unica est conclusio. Scientia indita